

Γ. ΚΥΠΡΟΣ – ΕΛΛΑΔΑ – ΕΥΡΩΠΗ – ΚΟΣΜΟΣ

(ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ – ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ): ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

ΠΤΥΧΕΣ :

1. Οι διαχρονικοί αγώνες του Ελληνισμού για Ελευθερία και Δημοκρατία
2. Οι πανανθρώπινες αξίες και τα διδάγματα του Ελληνισμού.
3. Κοινά οράματα και επιδιώξεις του ευρωπαίου και του παγκόσμιου πολίτη.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ :

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΕΥΡΩΠΗ ΑΛΛΑ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον η μοίρα είναι κοινή για όλους τους ανθρώπους. Άρα η ανάγκη για συνεργασία και ενεργό εμπλοκή στα όποια προβλήματα, τοπικά ή παγκόσμια, είναι η μόνη λύση.

Η παγκοσμιοποίηση επιβάλλει μια νέα Πολιτότητα, τη διαμόρφωση ενός νέου παγκόσμιου πολίτη που θα συνειδητοποιήσει ότι ο πόλεμος, το προσφυγικό, η φτώχεια, η λειψυδρία, οι κοινωνικές ανισότητες η βία η τρομοκρατία και η εγκληματικότητα, οι αλλαγές στο περιβάλλον η απειλή ενός πυρηνικού ολέθρου αφορούν και τον ίδιο και δεν κάνουν διακρίσεις.

Τα σημαντικότερα προβλήματα, Εθνικά και Παγκόσμια είναι τόσα πολλά και τέτοιας εμβέλειας, ώστε η απάθεια η αδιαφορία και η μη συμμετοχή θα επηρεάσει αργά ή γρήγορα τον καθένα μας. Άρα η αδιαφορία είναι συνενοχή και σε κάποια στιγμή θα πληρώσουμε όλοι τις συνέπειές της.

Η συμμετοχή πρέπει να είναι εποικοδομητική, χρειάζεται επαρκή γνώση αφενός των προβλημάτων, που απασχολούν τον άνθρωπο και αφετέρου των ενδεδειγμένων λύσεων.

Την ενεργό συμμετοχή τη χρωντάμε πρώτα από όλα στο ίδιο το ανθρώπινο γένος και στους αγώνες του μέσα στην Ιστορία, για απαλλαγή από κάθε μορφή δουλείας, πνευματικής και σωματικής.

Α΄ ΠΤΥΧΗ : Οι διαχρονικοί αγώνες του Ελληνισμού για Ελευθερία και Δημοκρατία

*** Οι αγώνες για Ελευθερία**

Ο Ελληνικός πολιτισμός είναι από τη φύση του ηθικοπνευματικός. Όλες οι αξίες και τα επιτεύγματα του Ευρωπαϊκού πολιτισμού εδράζονται στις αξίες που κληροδότησε ο Αρχαίος Ελληνικός κόσμος στην Ανθρωπότητα. Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ κατέχουν προεξάρχουσα θέση. Λόγω της γεωγραφικής του ιδιαιτερότητας, όριο ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, χρειάστηκε από πολύ νωρίς να έρθει αντιμέτωπος με ξένες επιβουλές. Οι Ιστορικές αυτές συγκυρίες οδήγησαν στην ανάπτυξη συλλογικής συνείδησης και διαμόρφωσαν ένα πνεύμα Ελεύθερο, που στάθηκε απέναντι σε εχθρούς ισχυρότερους αριθμητικά και κατάφερε να τους νικήσει με όπλα κυρίως την αγάπη για

την πατρίδα και το ελεύθερο αγωνιστικό φρόνημα. Ήδη από την Ιλιάδα του Ομήρου δια στόματος Έκτορα δηλώνεται ότι ο καλύτερος οιωνός είναι να αγωνίζεσαι για την πατρίδα «Εἷς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης».

Ο Έλληνας ανέκαθεν αντιλαμβανόταν και αντιμετώπιζε την ίδια τη ζωή ως αγώνα και τη βίωσε ως ένα διαρκές πάθος για την αναμέτρηση με το δύσκολο. Ο Αγώνας και η Νίκη όμως δεν σήμαιναν μόνο τη φυσική επικράτηση επί του αντιπάλου, αλλά κυρίως την καταξίωση της Αρετής. «Πάτριον ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τάς ἀρετάς κτᾶσθαι» θα βεβαιώσει ο Θουκυδίδης. Η Ελληνική έννοια του αγώνα για Ελευθερία είχε πάντα ένα στοιχείο πνευματικότητας. Αργότερα στα κλασικά χρόνια η Ελευθερία ταυτίστηκε ως έννοια με την ευτυχία, κανείς δεν μπορεί να είναι ευτυχισμένος αν δεν είναι ελεύθερος.

Τό εϋδαιμον τό ἐλεύθερον, τό δ' ἐλεύθερον το εϋψυχον

Θουκυδίδης

*Η Ελευθερία είναι απόρροια της ευψυχίας και της γενναιότητας
και μόνο οι ελεύθεροι μπορούν να είναι γενναίοι
και μόνο οι γενναίοι μπορούν να είναι ελεύθεροι.*

Αναμφίβολα όλοι οι λαοί στη χιλιόχρονη πορεία τους αγωνίστηκαν για την προάσπιση της εθνικής τους ελευθερίας. Αυτό που διαφοροποιεί όμως τους αγώνες των Ελλήνων για ελευθερία από τους αντίστοιχους άλλων λαών, ιδιαίτερα στην αρχαιότητα, είναι η αυτόβουλη επιλογή του αγώνα και της αυτοθυσίας χωρίς εξωτερικούς εξαναγκασμούς. Τα παραδείγματα μέσα από την Ιστορία καταδεικνύουν τον «έρωτα» του Έλληνα για την προάσπισή της με όποιο κόστος (βλ.Περσικοί πόλεμοι)

Αλλά και στα νεότερα χρόνια (1821 – Β΄ Π.Π) ο Ελληνισμός απέδειξε έμπρακτα το αγωνιστικό του φρόνημα και το πάθος του για διατήρηση της Εθνικής και πνευματικής του Ελευθερίας.

*** Πολίτης και Δημοκρατία ως θεμελιώδεις αξίες του Ελληνικού πολιτισμού.**

Η Δημοκρατία είναι το κληροδότημα του Ελληνικού πολιτισμού στην ανθρωπότητα. Δεν είναι απλά ένα σύστημα διακυβέρνησης, είναι πάνω από όλα τρόπος ζωής. Ταυτίζεται άμεσα με την Ελευθερία, τον Διάλογο, την Αξιοκρατία και στηρίζεται στην Ισονομία και Ισηγορία. Απαιτεί για την πραγμάτωσή της πολίτες με βαθιά παιδεία. Γι αυτό και γεννήθηκε στην Αθήνα του 5^{ου} αιώνα π.Χ., σε μια εποχή που η πόλη είχε κατακτήσει ένα υψηλό πνευματικό επίπεδο.

Παρόλο που είναι το αρτιότερο πολίτευμα, η αποτελεσματική του λειτουργία εξαρτάται από την ποιότητα και τον βαθμό ετοιμότητας των πολιτών της. Στη μορφή που μας παραδόθηκε η συμμετοχή των πολιτών ήταν άμεση, πράγμα που στα μετέπειτα χρόνια ήταν αδύνατο να εφαρμοστεί κι έτσι περάσαμε στην έμμεση δημοκρατία, όπου οι πολίτες μέσα από καθορισμένες εκλογικές διαδικασίες εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους.

— Η Δημοκρατία στηρίζεται στην **Ελευθερία** «Τό εϋδαιμον τό ελεύθερον, τό δ' ελεύθερον το εϋψυχον», δηλαδή, η Ελευθερία είναι γενναιότητα και ευδαιμονία - ευτυχία. Πολίτες που δεν είναι ελεύθεροι πνευματικά, δεν μπορούν να εκφράσουν με παρρησία την άποψή τους ούτε να σεβαστούν την αντίθετη άποψη, πολύ δε περισσότερο αδυνατούν να αποδεχτούν την άποψη της πλειοψηφίας.

Η Ελευθερία στηρίζεται στον **Διάλογο**. Την ανταλλαγή διαφορετικών απόψεων για την επίλυση του όποιου προβλήματος. Μέσα από τη γόνιμη διαφωνία και αντιπαράθεση γεννάται η σύνθεση. Στον Αρχαίο Ελληνικό κόσμο η έννοια του διαλόγου, της αντιπαραβολής απόψεων και του ορθού λόγου ήταν δείγμα σκεπτόμενου και ελεύθερου ανθρώπου. Πουθενά αλλού στον Αρχαίο κόσμο δεν αγαπήθηκε τόσο πολύ η δύναμη του λόγου, της σκέψης και της έκφρασης. «**Τίς άγορεύειν βούλεται;**», με αυτό το ερώτημα στην αρχαία αγορά, μπορούσε ο καθένας να ανέβει στο βήμα και να εκφράσει με τόλμη και ελεύθερα την άποψή του.

Η Δημοκρατία στηρίζεται στην **Αξιοκρατία**, στην επιλογή δηλαδή των Αρίστων. Η επιλογή των Αρίστων, απέτρεπε την αναρρίχηση μετριότητων σε σημαντικές θέσεις, που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διαφθορά και γενικότερα δυσμενείς επιπτώσεις στην κοινωνία και την πολιτεία.

Στην αρχαιοελληνική αντίληψη ο ενεργός δημοκρατικός πολίτης ήταν αυτός που δρούσε με απώτερο σκοπό το καλό του συνόλου, αφού μόνο με την ευημερία της πόλεως θα ήταν εφικτή και η προσωπική ευημερία. Δημοκρατικός πολίτης συνεπακόλουθα δεν ήταν αυτός που γινόταν παθητικός δέκτης των κοινωνικών και πολιτικών δρώμενων, αλλά ο πολίτης που παρακολουθούσε και συμμετείχε στις υποθέσεις του κράτους. Αυτή τη θεμελιακή αντίληψη για το ρόλο και την αποστολή του Πολίτη, μας μεταφέρει ο Θουκυδίδης δια στόματος Περικλή στον Επιτάφιο «**τόν μηδέν τῶνδε μετέχοντα οὐκ άπράγμονα άλλ' άχρείον νομίζομεν**», δηλαδή, ο πολίτης που δεν συμμετέχει στα κοινά είναι αχρείος, μίασμα για την πόλη. Είναι επικίνδυνος, γιατί η αδιαφορία του μπορεί να αποβεί μοιραία για τη Δημοκρατία.

Σήμερα δυστυχώς η αδιαφορία για τα κοινά αυξάνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό και το πιο ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η στάση αυτή ευδοκιμεί κυρίως ανάμεσα στους νέους ανθρώπους. Σε ένα μεγάλο βαθμό, η στάση τους είναι απότοκο της δυσλειτουργίας της δημοκρατίας στις μέρες μας και της διαφθοράς και ανικανότητας των πολιτικών. Μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον, όπου οι θεμελιακές αξίες της ελευθερίας, της ισονομίας της αξιοκρατίας και του διαλόγου, έχουν δώσει τη θέση τους, στη δημαγωγία τον κομματισμό, τον φανατισμό την αναξιοκρατία και τους μηχανισμούς της προπαγάνδας.

Η αποχή όμως και η απαξίωση της πολιτικής σίγουρα δεν είναι η ενδεδειγμένη λύση. Οφείλουμε όλοι να συνειδητοποιήσουμε τους κινδύνους που μας απειλούν και να αντιληφθούμε πρώτιστα ότι το μέλλον ανήκει σ αυτούς που εξακολουθούν παρά τις αντιξοότητες να ονειρεύονται, να αντιδρούν στη φθορά και την ισοπέδωση και να εργάζονται ατομικά και συλλογικά για ένα κόσμο καλύτερο.

Ο Αρχαίος Ελληνικός πολιτισμός, πάντα επίκαιρος, γιατί είναι πρώτιστα ένας πολιτισμός πνευματικός, μπορεί και σήμερα να δώσει απαντήσεις στα μεγάλα πολιτικά, κοινωνικοοικονομικά

και ηθικά ζητήματα που ταλανίζουν τον σύγχρονο κόσμο. Αποτελεί ίσως τη μόνη σωστική σχεδίαση σωτηρίας σε ένα περιβάλλον που καταφάσκει την ύλη ως υπέρτατη αξία και απαξιώνει τον άνθρωπο και τις ανάγκες του.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ - ΕΝΕΡΓΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ: Στις σύγχρονες Δημοκρατίες η βούληση των πολλών εκφράζεται μέσα από τις καθορισμένες διαδικασίες της καθολικής ψηφοφορίας. Οι πολίτες εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους σε τοπικό, κρατικό ή πανευρωπαϊκό επίπεδο. Οι υποχρεώσεις όμως του ενεργού δημοκρατικού πολίτη, δεν εξαντλούνται με τη συμμετοχή του στις εκάστοτε εκλογικές αναμετρήσεις, αλλά οφείλει, με τα μέσα που του παρέχει το Σύνταγμα, να ελέγχει τους αντιπροσώπους του, να ενημερώνεται συνεχώς και να αξιολογεί κατά πόσο οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποί του, ενεργούν σύμφωνα με τις προεκλογικές τους δεσμεύσεις ή όχι. Παράλληλα οφείλει να είναι ενεργό μέλος της κοινωνίας των πολιτών και να συμμετέχει σε οργανωμένα σύνολα που δραστηριοποιούνται σε κοινωνικά, περιβαλλοντικά, εκπαιδευτικά ή πολιτιστικά θέματα.

• **ΠΑΙΔΕΙΑ:** Η Παιδεία ως προϋπόθεση της Δημοκρατίας και μόνιμο μέλημα μιας υγιούς δημοκρατικής παιδείας. Μόνο πολίτες με ουσιαστική παιδεία μπορούν να συγκροτήσουν μια δημοκρατική κοινωνία και να συμβάλουν στην ανάπτυξη και πρόοδο τόσο σε Εθνικό όσο και σε Παγκόσμιο επίπεδο.

Στόχος της Παιδείας κάθε χώρας πρέπει να είναι ο Άνθρωπος η καλλιέργεια αξιών, όπως της δικαιοσύνης της αλληλεγγύης, του σεβασμού στο διαφορετικό της ευθυκρισίας και της προάσπισης των δικαιωμάτων όλων. Μέσα από μια ελεύθερη δημοκρατική παιδεία διευρύνονται οι πνευματικοί ορίζοντες των νέων καλλιεργείται η κριτική σκέψη, η μετριοπάθεια, το όραμα της αλλαγής και η ευθύνη για ενεργό συμμετοχή στα κοινά και στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Η παιδεία εξευγενίζει τον άνθρωπο και τον απαλλάσσει από τα πάθη, τη μισαλλοδοξία, τον φανατισμό και την παθητικότητα. Συμβάλλει έτσι στη γεφύρωση των διαφορών που χωρίζουν ανθρώπους και λαούς.

• **ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ:** Καλείται από τη νηπιακή ηλικία να διαμορφώσει σωστούς ανθρώπους και να ενσταλάξει στον νέο άνθρωπο τα πρώτα σπέρματα του καλού και τις πρώτες καταβολές όλων των ατομικών και κοινωνικών αρετών, της δικαιοσύνης της αλληλοβοήθειας, του αλληλοσεβασμού, την ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, την ενεργό συμμετοχή σε θέματα που αφορούν την οικογένεια, ούτως ώστε αργότερα να εκφέρει άποψη και να ξέρει να συνεργάζεται. Το παιδί μέσα στους κόλπους της οικογένειας πρέπει να μάθει να ζει με δημοκρατικό τρόπο, που θα σηματοδοτήσει την παραπέρα πορεία του στο κοινωνικό σύνολο.

• ΣΧΟΛΕΙΟ / ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:

«Αν η Ελευθερία μου ή της κοινωνικής μου τάξης ή του Έθνους μου βασίζεται πάνω στην δυστυχία των άλλων, το σύστημα που την προωθεί είναι άδικο και ανήθικο»

Isaia Berlin

Δημοκρατική αγωγή και προετοιμασία για την ένταξη στην κοινωνία υπεύθυνων – ενεργών πολιτών.

Οι μαθητές να ενθαρρύνονται να αναλαμβάνουν ευθύνες και να συμμετέχουν ενεργά στη σχολική ζωή. Μαθητικά συμβούλια, ανάληψη ευθυνών, αυτονόμηση, ανάληψη πρωτοβουλιών στη σχολική μονάδα.

Τα αναλυτικά προγράμματα και τα σχολικά βιβλία να προωθούν την καλλιέργεια της αμφισβήτησης, της κριτικής σκέψης, του διαλόγου και της συνεργασίας.

Εγκατάλειψη των παραδοσιακών μοντέλων διδασκαλίας και αξιολόγησης. Έμφαση στην ενεργητική συμμετοχή του μαθητή στο μάθημα, στις ομαδικές εργασίες και τη συνεργατική μάθηση.

Η οργάνωση του σχολείου μέσα σε πνεύμα αποδοχής, διαλόγου, παροχής ίσων ευκαιριών σε όλους ανάλογα με τις δυνατότητές τους, ώστε να μην περιθωριοποιούνται και να μπορούν να αξιοποιούν τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

Έμφαση σε προγράμματα ανταλλαγής μαθητών, στη συμμετοχή σε πανευρωπαϊκά προγράμματα, βήμα γνωριμίας με τους άλλους και σύσφιξη σχέσεων στην πράξη. Η ξενοφοβία περιορίζεται μόνο μέσα από τη γνωριμία με το διαφορετικό.

Να σταματήσει να καλλιεργείται το ιστορικό μίσος, ο σοβινισμός και η αντιπαλότητα και να τονίζονται τα θετικά αποτελέσματα της συνένωσης και συνεργασίας των λαών (στην τεχνολογία-την ιατρική, τον πολιτισμό, την αντιμετώπιση τοπικών ή περιφερειακών κρίσεων). Οι μαθητές να μάθουν τις βασικές πτυχές της Ιστορίας των άλλων λαών και των επιτευγμάτων τους, ούτως ώστε να κατανοήσουν την συμβολή όλων στην πρόοδο και την ευημερία. Να καλλιεργηθεί ο υγιής εθνισμός κι όχι ο νοσηρός Εθνικισμός. Ανάγκη προαγωγής ενός νέου τύπου πολίτη, του παγκόσμιου πολίτη που μπορεί να συμβιώνει ομαλά μέσα σε πνεύμα αλληλεγγύης και διαλόγου.

Οι μαθητές να γνωρίσουν τα θεσμικά όργανα του κράτους τους καθώς και της ενωμένης Ευρώπης και να μάθουν πώς μπορούν να διεκδικήσουν το δίκιο τους.

• **M.M.E:** Επαναπροσδιορισμός του ρόλου και της αποστολής τους.

Αντικειμενική πληροφόρηση, διακίνηση ιδεών, κριτική, διάλογος.

Να στιγματίζουν αντιλαϊκές αποφάσεις και την αυθαιρεσία των ισχυρών. Να καταγγέλλουν την αναξιοκρατία, το ρουσφέτι και τη διαφθορά.

Να προάγουν την πολυφωνία, να υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Να αγωνίζονται για την εμπέδωση της Δημοκρατίας της πολυφωνίας και του σεβασμού στην αντίθετη άποψη.

Προβολή υγιών προτύπων, ανθρώπων του πολιτισμού, της επιστήμης που αγωνίζονται για το πανανθρώπινο καλό και την εδραίωση της παγκόσμιας ειρήνης και συνεργασίας.

Γενικά ο ρόλος τους είναι πρωταρχικής σημασίας και οφείλουν να συμβάλουν στην καλλιέργεια του διαλόγου της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά, όχι όμως μέσα σε πνεύμα χειραγώγησης των πολιτών και λαϊκισμού.

ΗΓΕΣΙΑ – ΕΚΚΛΗΣΙΑ – ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Οφείλουν να είναι πρότυπα ήθους, δημοκρατικοί, αμερόληπτοι, φιλελεύθεροι, οραματιστές, διεθνιστές, να έχουν επίγνωση του ρόλου και της αποστολής τους και με αίσθημα ευθύνης να καθοδηγούν τους πολίτες μέσα από τη δική τους στάση, απέναντι στα όποια κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.

Οφείλουν πρώτοι αυτοί να περιφρουρούν τις αξίες που στηρίζουν το δημοκρατικό πολίτευμα (πολυφωνία, διάλογος, ανεκτικότητα, σεβασμός στο διαφορετικό, πλουραλισμός) να είναι καινοτόμοι, ανεκτικοί στις προκλήσεις και τις αλλαγές της εποχής. Οι πνευματικοί άνθρωποι μέσα από το έργο τους να αφυπνίσουν τις συνειδήσεις των ανθρώπων και να τους καθοδηγούν στην πνευματική ολοκλήρωση, στην αγάπη για τον άνθρωπο πέρα από φυλή χρώμα ή θρησκεία.

Κίνδυνοι που υπονομεύουν τη δημοκρατία στις μέρες μας:

- ☛ Κταπάτηση ελευθεριών – ολοκληρωτικά καθεστώτα
- ☛ Αδικίες – Αναξιοκρατία – πελατειακό σύστημα – ρουσφέτι
- ☛ Αδιαφορία των πολιτών για τα κοινά – ανενεργοί πολίτες
- ☛ Σκάνδαλα – αυθαιρεσίες ηγετών.
- ☛ Λαϊκισμός – Δημαγωγία
- ☛ Παραπληροφόρηση – Προπαγάνδα.
- ☛ Έξαρση της βίας και της εγκληματικότητας.

Β΄ ΠΤΥΧΗ: Οι πανανθρώπινες αξίες και τα διδάγματα του Ελληνισμού.

«Μέσα στο άπλετο φως, στην έξοχη ανθρωπιά και στην ιδιότυπη, μοναδική πνευματικότητα του μεσογειακού κόσμου, ο Ελληνισμός μπορεί να ξαναγίνει παράγοντας ευρύτερου πολιτισμού κι ίσως συνδεδετικός κρίκος της Δύσης και της Ανατολής, επιτυγχάνοντας να δημιουργήσει έργα ικανά να ακτινοβολήσουν στη γαλάζια θάλασσα, πέρα από τα στενά τοπικά όρια».

Γ. Θεοτοκάς, *Η μοναξιά του Ελληνισμού* (διασκευή)

«Ό,τι είναι νους και καρδιά για τον άνθρωπο, είναι και η Ελλάδα για την Ανθρωπότητα» τονίζει ο Γερμανός ποιητής και φιλόσοφος Γκαίτε, πιστεύοντας πως η ανθρωπότητα, ιδιαίτερα σήμερα, που κατά κοινή ομολογία, πλανιέται σε μια ζοφερή άβυσσο, θα μπορέσει να σωθεί και ν' ανέβει απ' τα βάθη της ύλης στα ύψη του πνεύματος, μονάχα αν ποτιστεί και καθοδηγηθεί απ' τις αιώνιες αξίες του Ελληνικού Πολιτισμού.

Λέγοντας Ελληνικό Πολιτισμό εννοούμε τον πολιτισμό εκείνο που αναπτύχθηκε απ' τις αρχές της ιστορικής μας ζωής με επίκεντρο τον 5ο και 4ο αιώνα π.Χ., διατηρήθηκε δε ως τις μέρες μας με τα απαραίτητα εκείνα μνημεία του Λόγου και της Τέχνης με τα οποία εκφράζεται και το βαθύτερο νόημά του. Οι κυριότερες αξίες αυτού του πολιτισμού, που μεταλαμπαδεύτηκαν μέσα από τα γραπτά του μνημεία σε όλη την Ανθρωπότητα, εξακολουθούν ακόμα στις μέρες μας να αποτελούν μέτρα αναφοράς για όλους.

* **Ανθρωπισμός**

Είδαν οι Αρχαίοι Έλληνες με το πλαστικό τους βλέμμα την πιο όμορφη απ' όλες τις μορφές, τη μορφή του ανθρώπου, την ανέσυραν απ' το χάος της σκοπιμότητας και του συμφέροντος και πίστεψαν με όλη τη δύναμη της ψυχής τους πως η ανθρώπινη φύση, αν και θνητή, αποτελεί το θαύμα της δημιουργίας και πως ο άνθρωπος έχει σε αυτόν τον κόσμο έναν και μοναδικό σκοπό: να ζήσει στον πιο υψηλό τόνο ηθικά και πνευματικά. «**Ίδέ ο άνθρωπος**» αναφώνησαν γεμάτοι χαρά, όταν ύστερα από μόχθο σκληρό κατόρθωσαν να ανακαλύψουν την πιο σεβάσμια μορφή, τη μορφή του ανθρώπου, τη στεφάνωσαν με τις μεγαλύτερες αρετές, την αρετή του Λόγου και της Παιδείας, και τη θεώρησαν ως την πιο κύρια μορφή, αρχή και τέλος κάθε πολιτιστικής δημιουργίας.

* **Ορθολογισμός**

Απαλλάχθηκαν νωρίς από τη μυθοπλαστική αντίληψη για τον κόσμο, συνέλαβαν την πραγματική έννοια της γνώσης, κι αγωνίστηκαν να την κατακτήσουν σε όλους τους τομείς, όχι για να ικανοποιήσουν με αυτή τις ανάγκες της ζωής, αλλά για να καλύψουν τις πολλαπλές τους πνευματικές ανησυχίες και για να βρουν έτσι το βαθύτερο νόημα της ζωής. Ανέδειξαν ως ύψιστη αξία στη γη το πνεύμα, οργάνωσαν με το πνεύμα τη ζωή κι εξήγησαν τον κόσμο. Ό,τι δημιούργησαν πριν από τους Έλληνες άλλοι λαοί, καλύπτεται από την ομίχλη του μύθου και το πέπλο της μαγείας. Το μυθικό και μαγικό πνεύμα είναι εδώ παντοδύναμο και υποτάσσει τα πάντα στην εξουσία του.

Τον πλούσιο και δαιδαλώδη αυτόν κόσμο τον γνώρισαν και οι Έλληνες, αλλά τον υπερνίκησαν με τον Λόγο. Το «στην αρχήν ήταν ο Λόγος» ακούστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα, εδώ έχει τη ρίζα του. Με τη νηφαλιότητα του Λόγου προχώρησαν οι Έλληνες πέρα από την επιφανειακή πείρα των άλλων λαών, δημιούργησαν την πραγματική Επιστήμη, θέτοντας όλα κάτω από το αμείλικτο κόσκινο της κριτικής κι αποκαλύπτοντας μία από τις μεγαλύτερες ιδέες της ζωής, την ιδέα της Αλήθειας.

* **Κάλλος - Ομορφιά**

Έζησαν σ' ένα μαγευτικό περιβάλλον και συνδύασαν κατά τρόπο αρμονικό κι ανεπανάληπτο την ωραιότητα της φύσης με την έμφυτη ψυχική ευαισθησία, συνέλαβαν δε κατ' αυτόν τον τρόπο την πραγματική ιδέα της ομορφιάς, όπως την παράστησαν με τα πλαστουργήματα του λόγου και της τέχνης, ιδιαίτερα δε με το αρχαίο άγαλμα, όπως βλέπουμε το ανθρώπινο σώμα όρθιο και γυμνό. Γυμνό, για να φανερώνει όλη την σωματική δύναμη κι ομορφιά χωρίς καμία δέσμευση, όρθιο, για

να δείξει τον άνθρωπο ως τέλεια ηθική και πνευματική προσωπικότητα. Με τη φιλοσοφία ελευθέρωσαν το ανθρώπινο πνεύμα, με την τέχνη ελευθέρωσαν το ανθρώπινο σώμα. Με την πρώτη έκαναν το μεγάλο άλμα από τον μύθο προς τον λόγο, από τα πολλά πράγματα προς τη μία αρχή των πραγμάτων με τη δεύτερη προχώρησαν, από τα πολλά και συγκεκριμένα υπαρκτά πρόσωπα της τέχνης των ασιατικών λαών, στο πρόσωπο και το σώμα του ανθρώπου, στο πρότυπο της ανθρώπινης μορφής.

* Δημοκρατία - Συλλογικός Βίος - Δικαιοσύνη

Ουσιαστικά δημιουργοί της ανθρώπινης κοινωνίας οι Έλληνες, ως όντα κοινωνικά, είδαν την ομαδική συμβίωση όχι ως μάζα από ελεύθερους ανθρώπους, αλλά ως σύνολο ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων, που έχουν συναίσθηση της αξίας και του προορισμού τους. Έτσι, μέσα στα πλαίσια μιας κοινωνίας ιδανικής, βασισμένης στις αναλλοίωτες αρχές της ελευθερίας και του δικαίου, όπου οι άνθρωποι αναπτύσσονται και δημιουργούν, ανάλογα ο καθένας με τις δυνάμεις του, συνέλαβαν τις πιο υψηλές αρχές του ατομικού και κοινωνικού βίου, την Ελευθερία, τον Σεβασμό, τη Δικαιοσύνη, το Καθήκον και την Αξιοπρέπεια, ύψωσαν αξιολογική πυραμίδα με κορυφή την ιδέα του Αγαθού.

Κοινωνία ανθρώπινη, η αρχαία Ελληνική, ήταν επόμενο να παρουσιάσει μειονεκτήματα, η αναγνώριση των οποίων δεν μειώνει καθόλου την αξία του Αρχαίου Ελληνικού Πολιτισμού. Είδαν, τέλος, οι Έλληνες την ανθρώπινη κοινωνία ως τροφή ανθρώπων, «**καλή μὲν ἀγαθῶν, κακή δὲ κακῶν**» και θεώρησαν την Παιδεία ως τον μοναδικό δρόμο της σωτηρίας των λαών ως ημέρωση και φωτισμό του ανθρώπου, που, όταν προσφέρεται ικανοποιητικά και σωστά, κάνει τον άνθρωπο το τελειότερο από τα όντα που υπάρχουν στον κόσμο.

* Ανθρωπιστική Παιδεία

Τα πιο φωτισμένα μυαλά του κόσμου, από τον Σαίξπηρ και τον Ουγκώ, μέχρι τον Γκαίτε και τον Σπράγγερ, πίστεψαν με όλη τη δύναμη της ψυχής τους πως μονάχα η Ελληνική ανθρωπιστική παιδεία, με τα υψηλά ιδανικά που προσφέρει, μπορεί ν' ανακαινίσει ψυχικά τον άνθρωπο και να χαρίσει σε αυτόν το φως της αλήθειας και της αρετής.

Παντού δε και πάντοτε προέτρεπαν τη νεολαία να εμβαθύνει στα κλασικά κείμενα της ελληνικής αρχαιότητας κι εκεί να βαπτισθεί στα ζωντανά νερά του αληθινού ανθρωπισμού. «**Μελετήστε τον Σαίξπηρ**» γράφει ο Γκαίτε σε έναν φίλο του, «**μελετήστε τον Μολιέρο, αλλά μελετάτε Έλληνες και προπαντός Έλληνες!**» Από όλους τους πολιτισμούς της ανθρωπότητας, ο Ελληνικός είναι πολιτισμός πνευματικός, όχι ωφελιμιστικός ή χρησιμοθηρικός, αλλά η πραγματοποίηση των ευγενεστέρων ιδανικών του ανθρώπου.

Οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από τόπο και χρόνο, συνεχίζουν να ζουν με τους ίδιους πόθους, τα ιδανικά και την αγωνία, που έζησαν και οι αρχαίοι Έλληνες. Στο σημείο αυτό έρχεται να προσφέρει τις μεγάλες υπηρεσίες του ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός, που δημιούργησε σε πολλούς τομείς πρότυπα και πάρα πολύ ωφέλησε στην όλη εξέλιξη του πολιτισμού μας. Ο κλασικός μας πολιτισμός δεν έρχεται να αντιδικήσει με την προοδευτική δραστηριότητα του παρόντος, δεν αρχίζει απ' την αρχαία εποχή για να καταλήξει σε αυτήν, αλλά προχωρεί και φθάνει ως σήμερα, έρχεται να κάνει ανθρωπινότερο το παρόν κι ανταξιότερο του ανθρώπου το μέλλον. Οι αξίες του Ελληνικού πολιτισμού παραμένουν ζωντανές και επίκαιρες και εξακολουθούν να προσφέρουν το ασάλευτο στήριγμα στην ανθρωπότητα, για να φτιάξει τον τύπο του τέλειου ανθρώπου: έναν άνθρωπο δραστήριο στις ιδιωτικές υποθέσεις, με ενδιαφέροντα πνευματικά και καλλιτεχνικά, που θα νιώθει ικανοποιημένος να ζει σε μία κοινωνία με γνώμονα το κοινό καλό, δηλαδή έναν άνθρωπο, όπως τον ονειρεύονταν οι αρχαίοι Έλληνες ενστερνιζόμενοι την αρχαιοελληνική διδαχή «Πάντων χρημάτων μέτρον Ἄνθρωπος».

Ιδιαίτερα δε σήμερα που η ανθρωπότητα δίνεται περισσότερο στην τεχνική και την πράξη, τη μηχανή και την ύλη, πρέπει ο άνθρωπος να γίνει άξιος των αγαθών που χειρίζεται, κύριος και όχι δούλος των επιτευγμάτων της θετικής επιστήμης.

Ταυτόχρονα με τον κόσμο του τεχνικού μας πολιτισμού, πρέπει να ενστερνισθούμε την παλιά αναζήτηση της σοφίας. Να θεωρήσουμε τον άνθρωπο ως το τελειότερο ον της δημιουργίας, να τον στολίσουμε με τις αρετές που συνέλαβε το αρχαίο πνεύμα και κατά καιρούς μεγαλούργησε. Και πρώτοι από όλους εμείς οι νεότεροι Έλληνες, κληρονόμοι της βαριάς ηθικής και πνευματικής προσφοράς των προγόνων μας, έχουμε χρέος ιερό να αναστήσουμε την κλασική μας παιδεία, να γίνει η ανθρωπιστική πίστη περιεχόμενο πνευματικό κάθε επαγγελματία και επιστήμονα, αλλά παντός αίτημα επιτακτικό της νεολαίας μας. Έτσι θα δικαιώσουμε τον πολιτισμό που έχει επίκεντρο τον άνθρωπο, θα νιώσουμε επιτακτική την ανάγκη ο ένας του άλλου και θα αναζητήσουμε τον συνάνθρωπό μας, όπου κι αν βρίσκεται.

Γ ΠΤΥΧΗ: Προκλήσεις για τον Ευρωπαϊό και Παγκόσμιο πολίτη του 21ου αιώνα:

- Να σέβεται τους νόμους της χώρας του αλλά και της κοινής Ευρωπαϊκής οικογένειας.
- Να συμβάλλει στη δημιουργία Ευρωπαϊκής - Οικουμενικής συνείδησης αλλά και στη διατήρηση της δικής του Εθνικής ταυτότητας.
- Να σέβεται τους άλλους πολίτες, που προέρχονται από άλλη χώρα, έθνος, φυλή και συνεπώς έχουν άλλη γλώσσα, θρησκεία, παράδοση.
- Να αγωνίζεται υπέρ της κοινής Ευρώπης και να μην την αντιμάχεται.

- Να διαπνέεται από τη διάθεση να γνωρίσει το καινούριο, να είναι ανοικτός στο διαφορετικό και να αποδέχεται νέες ιδέες.
- Να αγωνίζεται για τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, όπου αυτά καταπατούνται, ανεξαρτήτως ιδιοτελών κοντόφθαλμων νοοτροπιών.
- Να αγωνίζεται για την εξάλειψη της πείνας, των κοινωνικών ανισοτήτων και κάθε μορφής διάκρισης, λόγω φύλου, εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών πεποιθήσεων ή προσωπικών επιλογών.
- Να προστατεύει το περιβάλλον και τον φυσικό πλούτο της ιδιαίτερής του πατρίδας αλλά και απανταχού.
- Να έχει ενεργητική συμμετοχή στα κοινά και να επιδιώκει καλύτερες συνθήκες εργασίας, παιδείας, υγείας για όλους.

ΕΝΕΡΓΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ είναι αυτός που ακολουθεί το τρίπτυχο **γνώση** (είναι δηλαδή ενημερωμένος για τα κοινά), **κριτική σκέψη** (διαμορφώνει άποψη) και **πράττει** .

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ :

Στις μέρες μας παρατηρείται μια ιδιόμορφη κατάσταση. Από τη μια ο άνθρωπος έχει για πρώτη φορά τα μέσα να γνωρίζει τι γίνεται γύρω του, Μ.Μ.Ε – Διαδίκτυο, από την άλλη όμως αδιαφορεί πλήρως για τα κοινά. Πέρασαμε από τον πολίτη στον ιδιώτη. Ο Καταναλωτισμός - η έλλειψη ανθρωπιστικής Παιδείας, η διαφθορά στον χώρο της πολιτικής, η υποβάθμιση του ρόλου των πνευματικών ανθρώπων, η κατάφαση σε ένα υλιστικό μοντέλο ανάπτυξης, η προπαγάνδα των Μ.Μ.Ε και η προαγωγή μιας πολιτιστικής υποκουλτούρας, έχουν αδρανοποιήσει τον σύγχρονο άνθρωπο. Παρατηρείται το φαινόμενο της αδιαφορίας για τα πολιτικά δρώμενα κυρίως ανάμεσα στους νέους ανθρώπους.

Από την άλλη όμως, για να μην γινόμαστε μηδενιστές, είναι η πρώτη φορά που ομάδες πολιτών κινητοποιούνται ομαδικά μέσα από τα μέσα που τους παρέχει η τεχνολογία και το διαδίκτυο και επιχειρούν να λύσουν τοπικά ή παγκόσμια προβλήματα στηριζόμενοι στις δικές τους δυνάμεις. Αρκετές φορές μάλιστα οι κινητοποιήσεις των πολιτών έχουν αποτέλεσμα.

Αυτό αποδεικνύει και τη δύναμη που μπορεί να ασκήσει ο ενεργός δημοκρατικός πολίτης αλλά και η λεγόμενη κοινωνία των πολιτών στην επίλυση προβλημάτων, που η πολιτική αδυνατεί ή είναι τόσο διεφθαρμένη για να τα επιλύσει.